
Vállalkozásgazdaságtan

Katona Ferenc

franzkatona@gmail.com

Katona.ferenc@kgk.bmf.hu

Katonaferenc.tar.hu

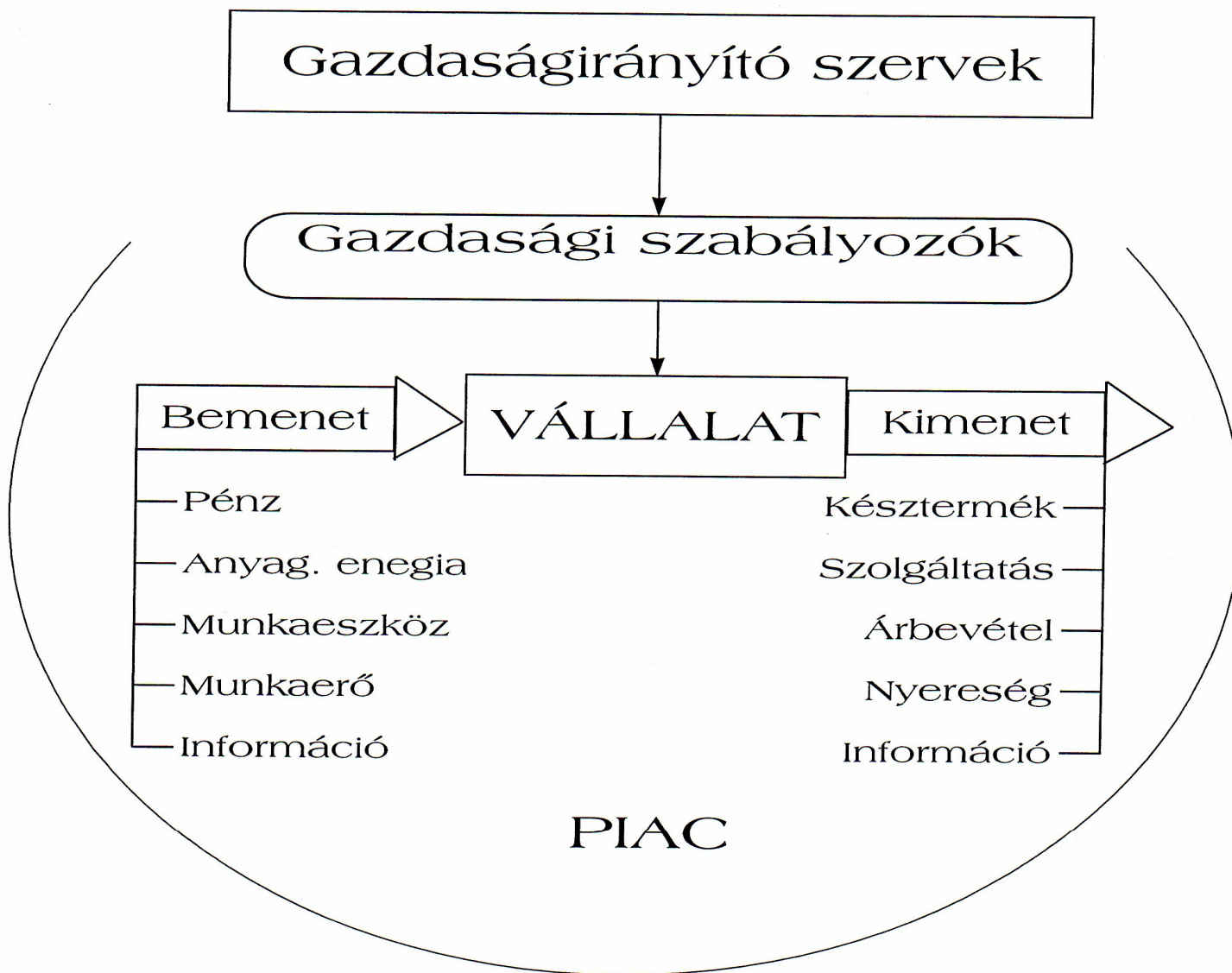
Turul.banki.hu (tematika)

A vállalat fogalma

- A **vállalat**ok személyi és anyagi eszközök mikrogazdasági rendszereit alkotják, amelyeknek a piaci környezetben önálló céljaik vannak, és ezek elérése érdekében folytatják tevékenységüket (Francsovcics – Kadocsa, 2005).
 - **Üzleti vállalkozás**: olyan emberi tevékenység, amelynek alapvető célja fogyasztói igények kielégítése nyereség elérésével. **Vállalat**: jogi személyiséggel rendelkező üzleti vállalkozás szervezeti kerete.” (Chikán, 1997)
 - „A **vállalkozás** gondolkodásmód, valamint gazdasági tevékenység teremtésének és fejlesztésének folyamata, ötvözve a kockázatvállalást, a kreativitást és/vagy az innovációt józan menedzsmenttel, egy új vagy már működő vállalaton belül” (Green Book, 2003).
-

A vállalat célja

- **A vállalat célja:** önmaga fenntartása, illetve növekedése érdekében jövedelem szerzése; jövedelem a vállalkozás tulajdonosainak és alkalmazottainak valamint a felhasznált erőforrások, eszközök újrapiótlására.
 - A jövedelem megszerzésének útja a piaci környezetben olyan gazdálkodási tevékenység folytatása, amelynek lényege a felhasznált erőforrásokkal termékek és szolgáltatások értékesítése.
 - A vállalat termelő, szolgáltató tevékenysége során létrehozza és működteti erőforrás átalakító rendszerét, szervezetét, hogy a kívánt kibocsátást, ezáltal célját elérje. A környezetből inputtényezőket vesz fel, és outputtényezőket bocsát ki.
-

Kadocska György –Francsovcics Anna:
Vállalati gazdaságtan
AMICUS Kiadó 2005.

1. ábra
A vállalat általános logikai modellje

A vállalat környezete

- **Piaci verseny**ben a vállalkozás egyszerre jelenik meg vevőként és eladóként, miközben üzleti tevékenységére hatással van a versenytársak, a műszaki fejlődés és a piaci igények változása.
 - **Természeti környezet** védelme, a természeti erőforrások ésszerű kihasználása, hulladékgazdálkodás túlmutat a vállalat közvetlen környezetén, hosszútávon közösségi probléma.
 - **Társadalmi környezetet** a politikai, gazdasági irányítási környezete jeleníti meg, amelyet a szabályzó rendszer (törvények, rendeletek) közvetítenek a vállalatok és a piaci szereplők felé. A szabályozás kialakításában az állam és a helyi önkormányzatok töltenek be alkotó szerepet, a mögöttük álló intézményrendszer, pedig ellenőrző és koordináló funkciót tölt be.
-

A vállalati működés érintettjei

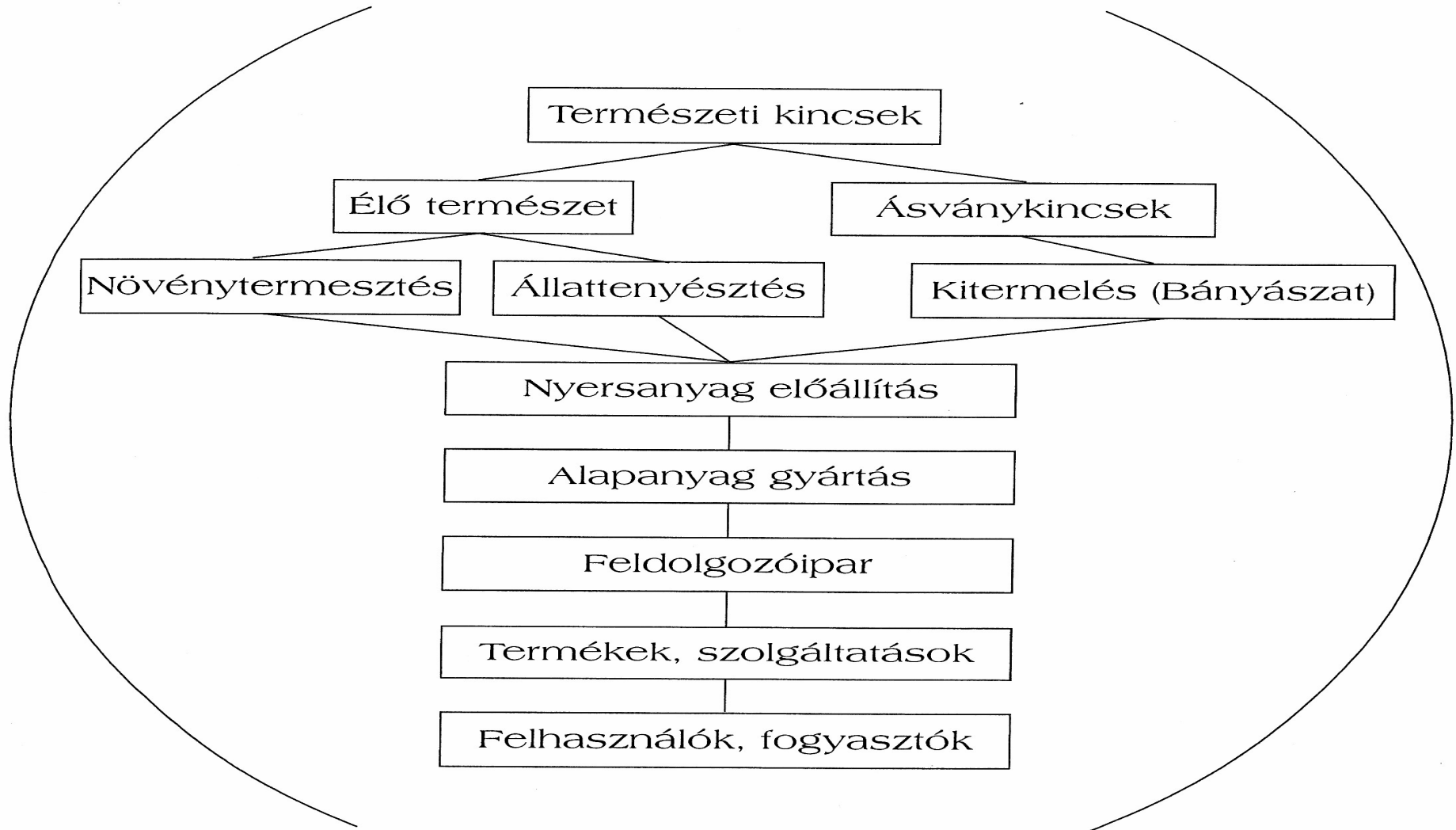
- „... minden olyan személy vagy csoport, aki/amely befolyásolhatja a szervezet működését és/vagy érdekelt annak következményeiben.” (Chikán, 1997)
-

A vállalati működés érintettjei

- Belső érintettek:
 - Tulajdonosok
 - Menedzserek
 - Alkalmazottak

 - Külső érintettek:
 - Fogyasztók
 - Szállítók
 - Versenytársak
 - Stratégiai partnerek
 - Állami intézmények
 - Helyi és önkéntes állampolgári közösségek
 - Természeti környezet
-

TERMÉSZETI KÖRNYEZET

PIACI KÖRNYEZET

Kadocsa György –Francsovcics Anna:
Vállalati gazdaságtan
AMICUS Kiadó 2005.

2. ábra
A gazdasági szféra felépítése

Vállalkozási formák

Gazdasági társaságok főbb jellemzői

- A **gazdasági vállalkozások** olyan társas vállalkozások melyek saját cégnevük alatt, jogokat szerezhhetnek, kötelezettséget vállalhatnak, tulajdont szerezhhetnek, szerződést köthetnek, pert indíthatnak, és perelhetők.
- Formái: közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság vagy közös vállalat.
- Gazdasági társaságot alapíthat: az állam, jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok, természetes személyek.
- A gazdasági társaság alapításához legalább két személy szükséges, kivéve a Kft és az Rt, mert azoknál egy személy is lehet alapító.
- Természetes személy egyidőben csak egy gazdasági társaságnak lehet korlátlanul felelős tagja, valamint egyéni vállalkozó nem lehet egyúttal korlátlanul felelős tag gazdasági társaságban.

Gazdasági társaságok főbb jellemzői

- Gazdasági társaság alapításához **társasági szerződés** szükséges, amit az Rt.-nél alapszabálynak, az egyszemélyes Kft.-nél alapító okiratnak nevezünk.
- A társasági szerződésnek *tartalmazni kell*: társaság cégnevét és székhelyét, tagokat, nevük és lakcímük feltüntetését, társaság tevékenységét, társasági vagyon mértékét, rendelkezésre bocsátás módját, és idejét. Ezen felül, a dokumentumnak tartalmazni kell mindazt, amit a törvény egyes társaságokra előír.
- Az alapító vagyont a tagok bocsátják rendelkezésre, ez a társasági tulajdonba adást jelenti. Ez lehet pénzbeli, vagy nem pénzbeli (apport), ami lehet vagyoni értékkel rendelkező és forgalomképes dolog, szellemi alkotás, illetve vagyoni értékű jog.
- A tagok a nyereségből közösen részesednek illetve a veszteséget is közösen viselik.
- Határozott vagy határozatlan időre alapíthatóak, a cégjegyzékbe való bejegyzéssel a cég bejegyzés napjával jön létre.

Egyéni vállalkozás

Egyéni vállalkozás létesítésének alapfeltételei:

- magyar vagy EU állampolgárság, külföldi állampolgárság esetén lakhatási engedély, állandó magyarországi lakhely,
 - 18. életév betöltése, cselekvőképesség,
 - tevékenységtől függően hatósági engedély, szakmai képesítés.
 - **vállalkozói igazolvány kiváltása nem kötelező**, csak bejelentési kötelezettség van.
 - *Bejelentés:*
 - **elektronikusan** vagy személyesen (nyilvántartásba vétel, adószám, statisztikai szám),
 - díj és illetékmentes,
 - a bejelentésről igazolást kap
 - EV kötelezettségeiért **teljes vagyonával felel**
-

Egyéni vállalkozás

- A vállalkozó *foglalkoztathat* alkalmazottat, bedolgozót, segítő családtagot, vagy középfokú szakoktatási intézményben tanuló diákokot.
 - Tevékenység *szüneteltethető* (min 6 hónap, max. 5 év)
 - EV halála esetén özvegy, örökös a tevékenységet folytathatja
 - *Megszűnik* az egyéni vállalkozó tevékenysége, ha
 - vállalkozói igazolványát visszaadja (bejelentés),
 - egyéni céget alapít,
 - az igazolványt az önkormányzati szerv a törvényben felsorolt okok miatt visszavonja (hatósági törlés), vagy
 - a vállalkozó meghal, avagy
 - cselekvőképességét elveszíti.
 - A **székhelye** az, ahol az ügyintézés történik, a **telephelye** az, ahol a tevékenységet gyakorolja.
-

Egyéni cég

- Egyéni vállalkozás hozhat létre
 - Jogi személyiséggel nem rendelkezik, cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre
 - Kizárólag egy tagja lehet
 - Alapító okirattal hozható létre
 - Jegyzett tőkének nincs minimuma – de 200 ezer Ft alatt csak pénzbeni lehet
 - Felelősség lehet korlátlan és korlátolt is! Ezt az alapító okiratban fel kell tüntetni.
 - GT-vé átalakulhat, de fordítva nem lehetséges
-

Betéti társaság

- **Betéti társaság (Bt)** alapításához és fenntartásához legalább egy korlátlan és legalább egy korlátozott felelősségű tag szükséges.
 - A beltágok felelőssége a társaság kötelezettségeiért korlátlan és egyetemleges, míg a kültágok felelőssége vagyoni betétjük mértékében korlátozott.
 - Az ügyvezetés joga csak a beltágot illeti meg.
 - A társasági szerződésben határozzák meg a tagok vagyoni hozzájárulásának formáját, értékét és személyes közreműködésüknek módját.
 - A taggyűlésben a tagoknak egy-egy szavazati joguk van.
-

Közkereseti társaság

- **Közkereseti társaság (Kkt)** tagjai korlátlan és egyetemleges felelősség mellett folytatnak közös gazdasági tevékenységet.
 - A társasági szerződésben határozzák meg a tagok vagyoni hozzájárulásának formáját, értékét és személyes közreműködésüknek módját.
 - A taggyűlésben a tagoknak egy-egy szavazati joguk van.
 - Az üzletvezetés joga minden tagot megillet.
 - A vállalkozásból ki lehet lépni, megfelelő vagyoni elszámolás mellett. A kilépett tagokat még öt évig korlátlan felelősség terheli a közös gazdálkodásból eredő kötelezettségekért.
-

Korlátolt felelősségű társaság

- **Korlátolt felelősségű társaság (Kft)** olyan gazdasági társaság, amelyben a tagok kötelezettsége előre meghatározott összegű törzsbetét szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulásra terjed ki.
 - A tag különvagyonával nem felel. A jegyzett tőkéje (törzstőke) jelenleg minimum 500 ezer Ft.
 - Ha alapításkor a nem pénzbeli hozzájárulás értéke eléri a törzstőke felét, akkor ezt alapításkor teljes egészében a társaság rendelkezésére kell bocsátani.
 - Ha a nem pénzbeli hozzájárulást a társaság alapításakor nem bocsátották teljes egészében a társaság rendelkezésére, akkor ezt a társaság cégbejegyzésétől számított három éven belül teljesíteni kell.
-

Korlátolt felelősségű társaság

- A tagok személyes közreműködést vállalhatnak, amelyért díjazás illeti meg őket.
- A taggyűlésen a tagoknak a bevitt vagyonukkal arányos szavazati joguk van, és hasonlóan részesednek a vállalkozás eredményeiből.
- Az operatív irányítást ügyvezető látja el, aki lehet a társaság tagja, vagy külső személy.
- A felügyelő bizottságot és a könyvvizsgálót bizonyos méret felett kötelező megválasztani és működtetni.
- Kilépni nem lehet, a kiválás a tag üzletrészának átruházásával, eladásával lehetséges.

Részvénytársaság

- **Részvénytársaság** előre meghatározott összegű és névértékű részvényekből álló alaptőkével alakuló gazdasági társaság.
 - A tag (részvényes) felelőssége a részvény ellenértékének szolgáltatására terjed ki, az Rt kötelezettségeiért egyébként nem felel. A tulajdonosok korlátozott felelőssége mellett működő társaság.
 - A jegyzet tőkéje minimum 20 millió Ft, amelyből legalább 30% készpénz, de minimum 10 millió Ft, a fennmaradó rész lehet nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás.
 - A részvényes tulajdonjogát értékpapír, részvény testesíti meg. A közgyűlésen gyakorolhatják jogaikat: szavazati jog, kérdés, javaslattétel joga, osztalékra való jog. Nincsen joga a részvényesnek a vállalkozásban való személyes közreműködésre.
 - A társaságot a közgyűlés által megválasztott igazgatóság irányítja és képviseli a külső partnerek és hatóságok előtt. Mindig kötelező ellenőrző szervek (felügyelő bizottság, könyvvizsgáló) megválasztása és működtetése.
 - A kiválás a részvény elidegenítésével, vagy eladásával történhet.
-

Közös vállalat

- A **közös vállalat** olyan gazdasági társaság, mely kötelezettségeiért elsősorban vagyonával felel. Ha a vagyona a tartozásokat nem fedezi, úgy a tagok együttesen, kezesként felelnek. Rövidítése: „kv”. A közös vállalat jogi személy.

Szervezete

- A legfőbb szerve az igazgatótanács. Hatáskörébe tartozik:
 - belső szervezet irányítási rendjének kialakítása
 - gazdálkodásra vonatkozó tervek jóváhagyása
 - beszámoló elfogadása
 - jogutód nélküli megszüntetése, átalakulása
 - igazgató megválasztása és visszahívása
 - társasági szerződés módosítása
 - Az igazgatótanács évente legalább egyszer ülést tart. Határozatképes, ha a szavazatok három-negyedét képviselő tagok jelen vannak. Határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza. A vállalat ügyvezetését az igazgató látja el.
-

Közös vállalat

Tagsági jogviszony megszűnése

- vagyoni hozzájárulást nem teljesíti a tag
- tag kilépésével
- tag halálával
- tag kizárásával

A közös vállalatok napjainkban

Az új gazdasági törvény kidolgozása közben merült fel, hogy a közös vállalatokat, gazdasági jelentéktelenségük és kis számuk miatt meg kellene szüntetni. Ez eredményezte azt, hogy a 2006. évi IV. törvény szerint 2006. július 1-jétől új közös vállalat nem alapítható. A már létrejött közös vállalatok a fenti szabályok alapján működhetnek tovább.

Egyesület

A hatályos magyarországi szabályozás szerint az **egyesület** olyan

- önkéntesen létrehozott,
- önkormányzattal rendelkező szervezet,
- alapszabályában meghatározott célra alakul,
- nyilvántartott tagsággal rendelkezik,
- céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét.
- jogi személy.

Minimálisan 10 fő szükséges hozzá (nem feltétlenül természetes személy). Az egyesület alapszabályában rendelkezni kell az egyesület

- nevéről,
- céljáról,
- székhelyéről,
- szervezetéről.

Az egyesület a bírósági nyilvántartásba vételével jön létre.

Egyesület

Működése:

- Az egyesület a vagyonával önállóan gazdálkodik.
- Egyesület elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatására nem alapítható.
- Tartozásaiért saját vagyonával felel.

Az egyesület megszűnik, ha:

- Feloszlását a legfelsőbb szerve kimondja.
 - Más egyesülettel való egyesülését a legfelsőbb szerve kimondja.
 - Az arra jogosult szerv feloszlatja.
 - Az arra jogosult szerv a megszűnését megállapítja.
-

Szövetkezet

- A **szövetkezet** az alapszabályban meghatározott összegű részjegytőkével alapított, a nyitott tagság és a változó tőke elvei szerint működő, jogi személyiséggel rendelkező szervezet, amelynek célja a tagjai gazdasági, valamint más társadalmi (kulturális, oktatási, szociális, egészségügyi) szükségletei kielégítésének elősegítése.
 - **Nyitott tagság elve.** Megkülönböztetés nélkül bárki csatlakozhat a szövetkezethez, csak az alapszabálynak kell megfelelnie. Létezhetnek korlátozások: természetsszerűleg zárt szövetkezetek – pl. lakásszövetkezetek, vagy jogszabály előírhatja a tagok minimális számát – Magyarországon 7 tag.
 - **Demokratikus igazgatás elve.** A szövetkezet a tagok által irányított és ellenőrzött szervezet, a tagoknak aktív szerepük van a vezetésben, döntéshozatalban és az ellenőrzésben. Garanciális szabály: egy tag – egy szavazat, szemben pl. más gazdasági társaságokkal.
-

Szövetkezet

- Legalább 7 alapító tag, részjegy jegyzésének kötelezettségével alapíthat szövetkezetet. Az alapító tagok belföldi és külföldi természetes személyek, jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaságokkal lehetnek. A jogi személyek és jogi személyiség nélküli gazdasági társasági tagok együttesen nem haladhatják meg a taglétszám felét. Természetes személyként szövetkezeti tag az lehet, aki 14. életévét betöltötte.
 - A szövetkezet legfőbb önkormányzati szerve a tagok összességéből álló közgyűlés.
 - A szövetkezet vezető tisztségviselői: az igazgatóság elnöke és tagjai, illetőleg az ügyvezető elnök. Vezető tisztségviselőnek csak nagykorú természetes személy választható.
 - A szövetkezet ügyvezetését és képviseletét az alapszabályban meghatározott létszámú, de legalább háromtagú igazgatóság végzi. Az igazgatóság elnökét és tagjait a közgyűlés legfeljebb öt évre választja.
 - A közgyűlés az alapszabályban meghatározott létszámú, de legalább háromtagú felügyelő bizottságot hoz létre.
-

VÁLLALAKOZÁSOK FŐBB JELLEMZŐI

	EGYÉNI	GAZDASÁGI TÁRSASÁG						SZÖVETK.
JELLEMZŐK		KKT	BT	KFT	RT	KV	E	
TŐKE	-	min	min	min. min. kp	min. 20 M min. 10 M kp	jellemző	nem jell.	van
FELELŐSSÉG	korlátlan	korlátlan	beltag: klan kültag: ktolt	korlátolt	korlátolt	korlátlan*	korlátlan	korlátolt
KÖZREMŰK.	kötelező	jog	beltag: jog	lehetőség	-	-	-	jellemző
IRÁNYÍTÁS I.	személyes	Taggyűlés	Taggyűlés	Taggyűlés	Közgyűlés	Ig. Tanács	Ig. Tanács	Közgyűlés
IRÁNYÍTÁS II.	személyes	tagok	beltag	Ügyvezető/k	Igazgatóság	Igazgatóság	Igazgató	Igazgatóság
ELLENŐRZÉS	-	nem jell.	nem jell.	FB Kv	FB köt. Kv köt.	FB Kv	(FB) (Kv)	FB Egyeztető B
KIVÁLÁS	vállalk. ig. visszaad	kilépés	kilépés	üzletrész eladás	részvény eladás	kilépés	kilépés	kilépés